Gemeente Borne

Bestuurlijke memo

Nummer
22int07602

aan	Van	Opsteller	datum
Gemeenteraad Borne	D. Vermorken	M. Vukkink	06-10-2022

betreft
Effecten septembercirculaire 2022

Portefeuillehouder
D. Vermorken

Argumentatie voor aanbieding memo aan de gemeenteraad:
Door middel van dit memo wordt de raad geïnformeerd over de effecten van de septembercirculaire 2022. Integraal wordt dit verwerkt in het gecombineerde voorstel bij aanbieding van de begroting 2023-2026.

Geachte raadsleden,

Jaarlijks verschijnen (meestal) drie circulaires. De meicirculaire geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de Rijksoverheid, de septembercirculaire de vertaling van de Miljoenennota en de decembercirculaire rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af. De septembercirculaire 2022 is de vrijdag na Prinsjesdag verschenen.

Belangrijkste onderwerpen van deze septembercirculaire zijn:

- Een stijgend structureel accres tot en met 2026
- Gemeenten ontvangen in 2026 een eenmalige rijksbijdrage van in totaal € 1 mld. als compensatie voor de gewijzigde financieringssystematiek
- Gemeente ontvangen in 2022 een incidenteel voorschot op de onderschrijding van het BTW-compensatiefonds van macro € 321 mln.
- Er zijn meerdere taakmutaties, waaronder een aanvullend incidenteel bedrag van macro € 550 mln. in 2022 voor energietoeslag
- Voor een tegemoetkoming in de extra invoeringskosten van de Omgevingswet wordt in 2022 een decentralisatie-uitkering van macro € 151 mln. aan de gemeenten toegekend.

Bovengenoemde onderwerpen worden bij de toelichtingen op de mutaties van het gemeentefonds nader toegelicht. Allereerst wordt het financiële beeld geschetst met het effect van de septembercirculaire 2022 ten opzichte van de meicirculaire 2022.

Gemeente Borne

Financieel perspectief septembercirculaire 2022 vs meicirculaire 2022

Hieronder het overzicht met de ontwikkeling van het gemeentefonds tussen de meicirculaire 2022 en de septembercirculaire 2022.

	2022	2023	2024	2025	2026
meicirculaire 2022 incl. jeugd	40.275.000	41.133.000	42.488.000	44.498.000	42.229.000
septembercirculaire 2022	41.397.000	41.913.000	43.240.000	45.174.000	43.945.000
verrekening voorgaande jaren	-42.000	0	0	0	0
Totaal bruto positief verschil sept. vs mei	**1.080.000**	**780.000**	**752.000**	**676.000**	**1.716.000**
AF: taakmutaties naar stelpost	-540.000	-59.000	-47.000		
AF: IU/DU naar stelpost	-364.000	-15.000	-15.000	-15.000	-14.000
Totaal netto positief verschil sept. vs mei	**176.000**	**706.000**	**690.000**	**661.000**	**1.702.000**

Conform bestendige gedragslijn worden de taakmutaties en de mutaties op de integratie uitkeringen en decentralisatie uitkeringen verwerkt op de stelpost taakmutaties gemeentefonds. Voor de jaren 2023 t/m 2026 is dit verwerkt in de 1e wijziging op de begroting 2023-2026, welke u gelijktijdig vaststelt met de meerjarenbegroting 2023-2026. De budgetneutrale wijziging over het jaar 2022 met de mutatie op de stelpost taakmutaties gemeentefonds wordt u separaat aangeboden via de begrotingswijziging bij het verzamelbesluit.

U ziet hieronder een tabel met de gerubriceerde specificatie van het bruto positieve verschil tussen de septembercirculaire 2022 en de meicirculaire 2022. Zoals in de eerste tabel hierboven al is aangegeven, worden de taakmutaties en integratie- en decentralisatie-uitkeringen overgebracht naar de stelpost taakmutaties gemeentefonds.

Soort mutatie	2022	2023	2024	2025	2026
1. Nominale ontwikkelingen (uitkeringsfactor)					
1.1. Accresontwikkeling	0	424.000	519.000	568.000	631.000
1.2. Eenmalige rijksbijdrage financieringssystematiek	0	0	0	0	998.000
1.3. Voorschot BCF-plafond 2022	353.000	0	0	0	0
1.4. Overige ontwikkelingen volumedeel	-4.000	26.000	6.000	-6.000	35.000
2. Ontwikkeling uitkeringsbasis					
2.1. Hoeveelheidsverschillen	0	48.000	51.000	53.000	51.000
2.2. Ontwikkeling uitkeringsbasis	-131.000	258.000	158.000	93.000	31.000
2.3. Verrekening voorgaande dienstjaren	-42.000				
3. Taakmutaties					
3.1. Energietoeslag aanvullend	521.000	0	0	0	0
3.2. Asiel (inburgering)	27.000	59.000	47.000		
3.3. Overige kleine mutaties	-8.000	-9.000	0	0	0
3.4. Uitvoeringskosten SVB PGB Trekkingsrechten	0	-31.000	-33.000	-35.000	-33.000
3.5. Bijdrage centrale financiering GDI	0	-10.000	-11.000	-12.000	-11.000
4. Integratie/ decentralisatie/ specifieke uitk.					
4.1. Gezond in de stad (DU)	6.000				
4.2. Maatschappelijke begeleiding statushouders (DU)	57.000				
4.3 Invoeringskosten Omgevingswet (DU)	219.000				
4.4 Wet kwaliteitsborging bouw (WKB) (DU)	36.000	15.000	15.000	15.000	14.000
4.5 Leerlingenvervoer Oekraïne (DU)	32.000				
4.6 Participatie (IU)	14.000				
Totaal bruto positief verschil sept. vs mei	**1.080.000**	**780.000**	**752.000**	**676.000**	**1.716.000**

Op hoofdlijnen geven wij u hierbij een toelichting per mutatie.

1. Nominale ontwikkelingen

1.1. Accresontwikkeling:
Via de normeringsystematiek 'samen trap op en samen de trap af' wordt de algemene uitkering van het gemeentefonds geïndexeerd, ook wel het accres genoemd.

Sinds de meicirculaire 2022 is het accres gesplitst in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres. Het jaarlijkse volumedeel (in euro's) staat vast en het loon- en prijsdeel beweegt mee met de CPB-ramingen. Bij de meicirculaire is het volume-accres voor 2022-2025 bevroren.

Vanaf 2026 wordt het gemeentefonds niet langer via de normeringssystematiek geïndexeerd. Er wordt geen volume-accres meer verstrekt, alleen nog maar een nominaal accres voor de loon- en prijsontwikkeling.

1.2. Eenmalige bijdrage financieringssystematiek:
Het Rijk werkt met gemeenten aan een nieuwe financieringssytematiek vanaf 2026. In de aanloop daarnaar toe stelt het kabinet eenmalig € 1 miljard extra in 2026 beschikbaar. Via de algemene uitkering komt € 924 miljoen beschikbaar. Een bedrag van € 76 miljoen wordt toegevoegd aan het BTW-compensatiefonds. Voor Borne betekent dit in 2026 een eenmalige bedrag van € 998.000.

1.3. Voorschot BCF-plafond 2022:
Het BCF-plafond bedraagt € 3,7 miljard voor gemeenten in 2022. Als de gezamenlijke declaraties onder het plafond blijven, wordt het verschil in het gemeentefonds gestort. Bij overschrijding van het plafond volgt een uitname uit het gemeentefonds. Het plafond muteert jaarlijks met het accrespercentage.

Door de bevriezing van het accres in 2022 tot en met 2025 is het plafond in die jaren ook gefixeerd. In het systeem is opgenomen dat jaarlijks bij de septembercirculaire een voorschot wordt verstrekt op de verwachte onderschrijding van dat kalenderjaar. In de meicirculaire volgend op het kalenderjaar volgt dan de afrekening.

In deze circulaire bedraagt het voorschot voor het jaar 2022 € 320,9 miljoen, hetgeen voor Borne een eenmalig bedrag van € 353.000 betekent in 2022.

1.4. Overige ontwikkelingen volumedeel:
Dit is de som van meerdere kleinere mutaties.

2. Ontwikkelingen uitkeringsbasis

2.1. Hoeveelheidsverschillen:
Dit structurele netto verschil ontstaat met name door een snellere groei van het aantal inwoners van Borne dan geprognosticeerd.

2.2. Ontwikkeling uitkeringsbasis:
De uitkeringsbasis wordt berekend door de vermenigvuldiging van het aantal eenheden van een set van verdeelmaatstaven met de bijbehorende gewichten (bedragen per eenheid). Dit is een relatief technisch verhaal, welke gebaseerd is op met name verkregen data vanuit het CBS.

2.3. Verrekening voorgaande dienstjaren:
Op basis van het definitief vaststellen van maatstafcijfers over voorgaande dienstjaren kunnen verschillen ontstaan. Over het jaar 2021 vindt een incidentele verrekening plaats van € 42.000. Deze wordt verantwoord in de realisatie van begrotingsjaar 2022 aangezien het begrotingsjaar 2021 al is afgesloten.

3. Taakmutaties

3.1. Energietoeslag aanvullend:
In het debat over de Voorjaarsnota op 5 juli jl. heeft het Kabinet aangekondigd het richtbedrag van de eenmalige energietoeslag te verhogen, van € 800 naar € 1300. Het kabinet heeft hiervoor een eenmalig extra budget (van € 550 miljoen) beschikbaar gesteld. Hiervan is € 500 miljoen bestemd voor de ophoging van de energietoeslag en € 50 miljoen voor de extra uitvoeringskosten van gemeenten.

Voor de gemeente Borne was bij de meicirculaire al een bedrag van € 714.000 beschikbaar gekomen. Bij de septembercirculaire komt er voor de ophoging van de energietoeslag een bedrag bij van € 490.000 en voor een tegemoetkoming in de uitvoeringskosten ontvangen wij € 31.000.

3.2. Asiel en inburgering:
In het bestuurlijk akkoord met betrekking tot de opvang van asielzoekers op 26 augustus jl. is afgesproken dat het kabinet voldoende financiële middelen beschikbaar stelt voor integratie. Als gevolg van een hogere instroom van inburgeraars is afgesproken het budget voor de inburgering voor de jaren 2022, 2023 en 2024 op te hogen met respectievelijk € 20, 40 en 30 miljoen. Hiermee worden gemeenten in staat gesteld alle inburgeraars passende ondersteuning te bieden.

3.3 Overige kleine mutaties:
Som van meerdere kleine mutaties.

3.4. Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten:
De VNG en het ministerie van VWS zijn overeengekomen om met ingang van 2023 een structureel bedrag uit te nemen uit het gemeentefonds ten behoeve van de uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het overeengekomen bedrag van € 27,2 miljoen per jaar is gelijk aan de begrote uitvoeringskosten van de SVB voor de Jeugdwet (€ 7,2 miljoen) en de Wmo (€ 20 miljoen) in 2022.

Gezien de onzekerheid over de kostenontwikkeling evalueren de VNG en het ministerie van VWS deze afspraak na vier jaar (dus in 2026), op basis van de werkelijke uitvoeringskosten van de SVB voor de Jeugdwet en de Wmo. Op basis van de evaluatie kan besloten worden om de structurele uitname uit het gemeentefonds naar boven of naar beneden bij te stellen.

3.5. Bijdrage centrale financiering GDI:
De financiering van de generieke digitale infrastructuur (GDI) wordt vanaf het begrotingsjaar 2023

centraal ondergebracht bij het ministerie van BZK. Een centrale financiering draagt bij aan de gewenste bredere deelname en een hoger gebruik van de GDI. De centrale financiering wordt gerealiseerd door de structurele bijdragen van departementen en medeoverheden en een bijdrage uit de Werk Aan Uitvoering enveloppe op de Aanvullende Post bij het ministerie van Financiën (FIN).

4. Integratie- / decentralisatie/ specifieke uitkeringen

Volledigheidshalve hieronder nog even kort een toelichting op de verschillende definities:

Integratie-uitkering: Uitkering die wordt toegepast als overheveling van een specifieke uitkering of eigen middelen naar de algemene uitkering bezwaarlijk is vanwege de omvang van de herverdeeleffecten. De integratie-uitkering voorziet dan in een geleidelijke overgang naar de algemene uitkering.

Decentralisatie-uitkering: De verdeling van de decentralisatie-uitkering volgt evenmin als de integratie-uitkering de regels van de verdeling van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Anders dan bij de integratie-uitkering, waar de termijn van overheveling naar de algemene uitkering van tevoren vaststaat, ontbreekt bij de decentralisatie-uitkering een dergelijke termijn. Dat maakt de uitkering geschikt voor de overheveling van specifieke uitkeringen, ook als die termijn nog niet bekend is. Ook maakt het de uitkering geschikt voor middelen die slechts tijdelijk beschikbaar zijn.

Specifieke uitkering: Gemeenten en provincies kunnen extra geld krijgen om bepaald beleid van de Rijksoverheid uit te voeren. Dit zijn specifieke uitkeringen. Hiervoor gelden vaak ook een specifieke verantwoordingsplicht.

In de septembercirculaire 2022 zijn er geen mutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen.

4.1. Gezond in de stad (DU):
In het kader van het actieprogramma Kansrijke Start van 12 september 2018 zijn eerder middelen via decentralisatie-uitkering Gezond in de stad aan het gemeentefonds toegevoegd voor gemeenten die zich hebben aangemeld om een lokale coalitie te vormen rondom de eerste 1000 dagen van kinderen. In het Coalitieakkoord is aangegeven dat Kansrijke Start in alle gemeenten van Nederland wordt ingezet. Daartoe ontvangen ook de gemeenten die zich nog niet eerder hebben aangemeld in 2022 middelen om een lokale coalitie te vormen rondom de eerste 1000 dagen van kinderen.

4.2. Maatschappelijke begeleiding statushouders (DU):
Conform artikel 18 van de Wet inburgering 2013 voorziet het college in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. Gemeenten ontvangen voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden in 2022 in totaal € 3,5 miljoen (14.763 personen * € 2.370). Voor de gemeente Borne gaat het om een totaalbedrag van € 57.000.

4.3. Invoeringskosten Omgevingswet (DU):
In de meicirculaire 2022 is al aangekondigd dat het Rijk in totaal € 150 miljoen bijdraagt aan de transitiekosten die gemeenten hebben gemaakt in de aanloop naar de invoering van de Omgevingswet.

Voor Borne gaat het om een eenmalig bedrag van € 219.000 in 2022. Mede in afwachting van besluitvorming over de definitieve ingangsdatum van de Omgevingswet worden de middelen op de stelpost taakmutaties gemeentefonds gezet.

4.4. Wet kwaliteitsborging bouw (WKB) (DU):
De wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) treedt naar verwachting vanaf 1 januari 2023 gefaseerd in werking. Er wordt gestart met de eenvoudigere bouwprojecten, daarna volgen eventueel de meer complexere projecten. De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Onder deze wet zullen kwaliteitsborgers zorgdragen voor het voldoen aan de bouwtechnische regels.

Deze taken vervallen hiermee bij gemeenten, die overigens wel het bevoegd gezag blijven houden. Tegelijkertijd wijzigen bepaalde wettelijke taken en krijgen gemeenten er extra wettelijke taken bij, zoals registratie en beoordeling van de Wkb-meldingen. Hieronder vallen onder andere bouwmeldingen, gereedmeldingen en informatieverstrekking van de start en einde van bouwwerkzaamheden.

De gemeente Borne ontvangt van 2022 tot en met 2026 incidenteel de bedragen genoemd in de tabel, zoals weergegeven op pag. 2.

4.5. Leerlingenvervoer Oekraïne (DU):
Uit Oekraïne komen mensen naar Nederland, waaronder veel kinderen en jongeren onder de 18 jaar. We zien dat scholen en gemeenten enorme inspanningen leveren om deze leerlingen onderwijs te bieden, waaronder in sommige gevallen ook het vervoer naar school. Gemeenten hebben de regie en verantwoordelijkheid voor het leerlingenvervoer aan Oekraïense leerlingen. De decentralisatie-uitkering Leerlingenvervoer Oekraïense leerlingen is een tegemoetkoming aan gemeenten voor de kosten die zij hiervoor hebben gemaakt.

4.6. Participatie (IU)
De integratie-uitkering blijft vooralsnog apart in beeld. In overleg wordt bekeken wanneer integratie in de algemene uitkering gemeentefonds mogelijk is. De incidenteel hogere bijdrage van € 14.000 is voor de onderdelen WSW en Nieuw begeleiding beschut werk.

Zoals u ziet, is er weer een redelijk aantal mutaties op het gemeentefonds die per saldo een positieve doorwerking hebben op de meerjarenbegroting 2023-2026. Toch is het wel belangrijk dat u zich realiseert dat het op onderdelen incidentele middelen betreffen. Met name de laatste jaarschijf laat door de incidentele toevoeging van € 998.000 een zeer positief saldo zien. Echter wijzen wij u er wel op dat deze bijdrage eenmalig is en wordt uitgekeerd als compensatie van de gewijzigde financieringssystematiek. Deze gewijzigde financieringssystematiek kan echter vanaf 2027 leiden tot een rem op de groei van het gemeentefonds. Bij de kaderbrief 2023 komen wij hier uitgebreid bij u op terug.

Tot slot willen wij u nogmaals meegeven dat de effecten van 2023 tot en met 2026 integraal onderdeel uitmaken van het besluitvormingsproces van de meerjarenbegroting 2023-2026. De effecten voor 2022 worden vertaald in een collegevoorstel die u door middel van een verzamelbesluit met begrotingswijziging ter besluitvorming zal worden voorgelegd.